

Poema sinple baina sendoak

‘Girovago’ da Joseba Urizarrek kaleratutako lehen poema liburuaren izenburua

Iazko irailean argitaratu bazen ere, oso promozio ahula eta zabalkunde urria izan du Joseba Urizarren ‘Girovago’ poema liburuak. Berandu izanik ere merezi zuelakoan, egilearengana hurbildu gara, 1991ko Lizardi poesia lehiaketako akzesita jaso zuen liburu honen nondik-norakoen berri jakin asmoz.

JUAN LUIS ZABALA / ELORRIO

Jon Kortazar, Luis Mari Mujika eta Adolfo Arejita epaimahai-kideek Felix Zubiaga izendatu zuten Lizardi poesia sariaren irabazle 1991n, baina Joseba Urizarren ‘Girovago’ poema liburuak akzesita bereganatu eta argitaratzea merezi zuela erabaki zuten. Sarietaren antolatzaile den Eusko Jaurlaritzak eman zuen argitara liburua iazko irailean.

«Gehigekeria irudituko zaizu, baina liburu hau burutzeko sei edo zazpi urte eman nituen, gutxienez», komentatu digu Joseba Urizarrek. «Dena den, merezi izan zuen patxada hori hartzeak, amaieran gustura geratu bainintzen egindakoarekin». Aitorpen honetatik abiatuta, Urizarrek berak eman digu bere lanaren berri.

EGUNKARIA.— Liburuaren atarian Giuseppe Ungarettiren ‘Girovago’ poema kokatu duzu, eta poema horrek ematen dio izenburua liburu osoari. Zergatik aukera hori?

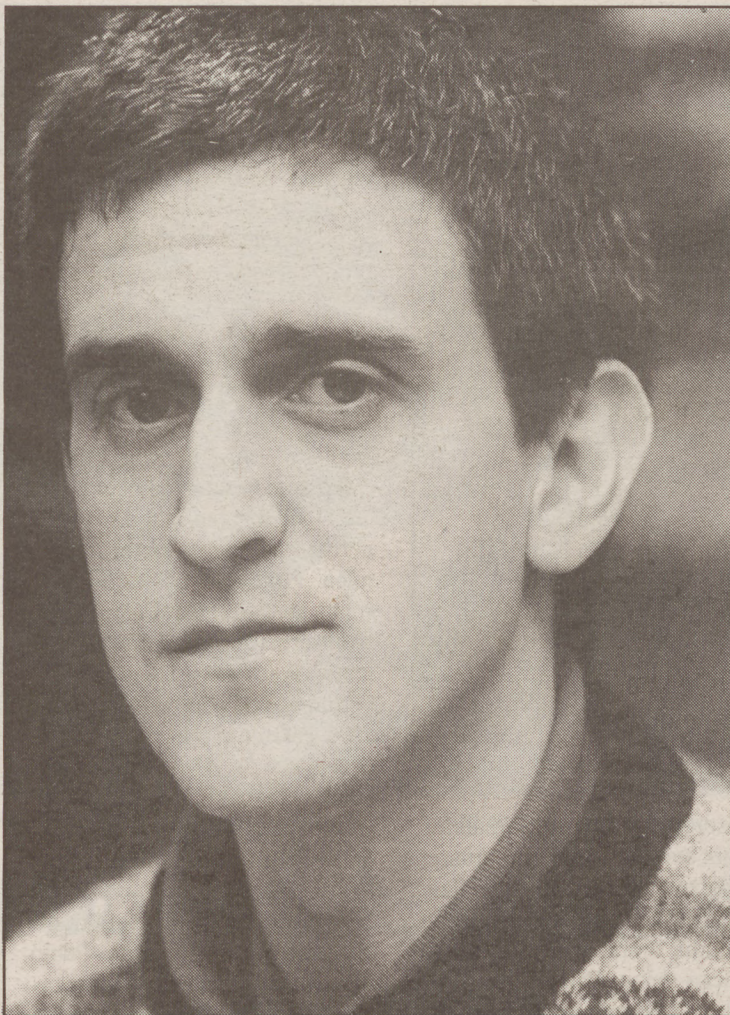
JOSEBA URIZAR.— Egile horrekiko zaletasunaren agerpena da hori, dudarik gabe. Nire poetarik gustukoena da Ungaretti. Oso sinpleak eta, era berean, oso sakonak dira bere lanak. Bere poemetan ezin da papera betetzearen idatzitako lerro bakar bat ere aurkitu. Benetako poesia dario lerro bakoitzari, ulertzeko moduko poesia gainera.

EGUNKARIA.— Hain estimatua duzunez, zure lanetan poeta italiar honen eraginik badela aitortuko duzu, ezta?

URIZAR.— Tira, ez dakit, hori beharbada irakurleak esan behar du. Noski, ez litzateke harritzekoa hori hala izatea. ‘Girovago’ izenburua eman diot liburuari Ungarettik merezi zuelako eta liburuaren mamiarekin bat zetorrelako. Liburuak, izan ere, errari arrote edo ‘girovago’ baten gogoetak biltzen ditu, 50 bat inguru, gutxi gora-behera.

EGUNKARIA.— Beraz, osotasun gisa irakurri eta interpretatu beharreko poemarioa da, eta ez poema solte batzuen bilduma...

URIZAR.— Bai, hala da. Fabrikatutako pertsonaia baten burutapenak biltzen ditu liburuak, Howard Philips Lovecraft idazlearen pertsonaia baten burutapenak hain zuzen ere, Elijah Billington

Lizardi sariketako akzesita jaso zuen 1991n Urizarrek. JOSEBA OLALDE

nenak. New Englanden jaioa da, bertan bizi izan da, eta bertan zenbait esperientzia izan ditu. Esperientzia horietatik salbu irteten delarik, eta berriro betiko Ingalaterrarentz itzultzen ari delarik, gogoeta batzuk egiten ditu, eta horiek dira liburuan jasotzen direnak.

EGUNKARIA.— Poema laburrak dira gehienak, hitz gutxiarekin eta hitz horien arteko jokoekin osatuak.

URIZAR.— Gogoetek derrigorrez izan behar dute laburrak, Beckerekin poesiaren definizioa egitean esaten zuen moduan. Gogoetak diren heinean, mamitsuak izan behar dute, zerbait esan behar dute, eta laburrak izan, hitzontzikeriak alferrikakoak baitira hor. Arkitektonikoki sinple eta errazak diren edizioak eraiki nahi

izan ditut, baina, era berean, edizio horiek sendoak izan daitezela zainduz.

EGUNKARIA.— Inoiz beste poema liburu bat idazten baduzu, honelakoak izango dira orduan ere zure lanak, labur eta indartsuak, sinple eta sendoak?

URIZAR.— Beste poema liburu bat egiten ari naiz orain eta liburu berriko poemak ez dira horrelakoak izango. Baina hori da asmoa beste bat delako. Izan ere, nik uste dut egileak zerbait egin nahi duenean proiektu bat izan behar duela, aldeztu aurretik, nahi bat, eta nahi horren arabera egin gero bere lana. Koadroa marrazten hasi eta hor irteten dena oinarritzat hartuz teoria estetikoak egiteak ez du balio, hori tranpa da. Gaur egun, joera handia dago hori egiteko, baina niri ez zait oso joka-

«Egileak proiektu bat izan behar du aldeztu aurretik, nahi bat, eta nahi horren arabera egin gero bere lana».

bide zuzena iruditzen.

EGUNKARIA.— Hortaz, ez duzu sinismenik poema solteen bildumetan?

URIZAR.— Bai, poema bilduma bat ere izan daiteke liburu ederra, baina oso gutxitan gertatzen da hori. Ungarettik berak ere oso gauza laburrak idazten zituen, eta bere poemak bilduz liburu ederrak argitaratu zituen. Baina hori da bere poesia, azken finean, bizitzaren kantu monotematikoa zelako. Bilduma guztiak bilduma bakarra ziren, eta liburu guztiak liburu bakarra. Baina, bestela, elkarrekin zerikusirik ez duten poema luzeak biltzen dituzten bildumak ez zaizkit interesatzen.

EGUNKARIA.— Nola ikusten duzu gaur egungo euskal poesia?

URIZAR.— Nik uste dut joera handiegia dagoela, poeta gazteen artean batez ere, lexikologia egitera: euskalki bateko hitzak hartu hemendik, ez dakit nongo egile baten aipamen erudito edo sasi-eruditoak hortik, eta guztiak bilduz gauza ulertezin eta handinahiak egin.

EGUNKARIA.— Dena den, gustukorik ere izango duzu bat edo beste euskal poeten artean...

URIZAR.— Gauza batzuk gustatzen zaizkit; poetak baino poema solteak. Edorta Jimenezen poema batzuk asko gustatzen zaizkit, esate baterako, beste batzuk, berriaz, batere ez, baina, hori bai, bere ahaleginean benetako poeta iruditzen zait. Dena den, egia esan, gaur egun idazten ari den euskal poesian ez dut aurkitu nire gustuko gauza askorik.

Euskal poesiako sinbolismoa ikertzen

J.L.Z. / ELORRIO

Elorrioren jaio zen Joseba Urizar Irazabal, duela 29 urte, eta bertan bizi da gaur egun ere. Euskal Filologian lizentziatu zen EHUK Gasteizen duen fakultatean. ‘Girovago’ liburuarekin lortu zuen Lizardi poesia sariketako akzesita izan zen literaturaren munduan lortu zuen bere lehen saria, eta bakarra orain artean.

Dena den, ‘Girovago’ liburuan argitaratutako poemak ez dira Urizarrek argitara eman dituen lehenak, Omar Navarrokekin (Edorta Jimenez poetaren ezizena) batera, ‘Giza Europa’ liburu

idatzi eta argitaratu baitzuen 1986an elorriarrak. Horretaz gain, han eta hemen zenbait poema ere eman izan du argitara, zenbait literatur aldizkaritan. Dena den, ‘Girovago’ Urizar poetaren estreinaldia dela esan daiteke, poemario gisa pentsatu, idatzi eta argitaratutako lehen lana baitu.

Beste poema liburu bat prestatzen hasia dagoela ere aitortu digu Urizarrek, horren berri ematerik nahi izan ez badu ere, proiektu hutsa baino ez delako oraingoz, egilea batere presarik gabe lantzen ari dena.

Beste proiektu interesgarri bat

lantzen ere ari da, dena den, Urizar: sinbolismoak XX. mendeko euskal literaturan bizi izan zuen garapena ikertuko duen tesia. Jon Kortazar irakasle eta idazlea du Urizarrek tesi zuzendaritzat. «Badakit zein den tesi horretan defendituko dudana hipotesia, badakit nola defendituko dudana, eta iruditzen zait lan hori aurrera emateko moduan naizela», azaldu digu egileak, lan honen inguruan ziur sentitzen dela erakutsiz.

Lehen liburuak orain artean oihartzun handirik izan ez duen arren, badirudi izango dela aurrerantzean Urizarren izena berriro entzuteko paradarik.

Mugei buruzko alea kaleratu du ‘Susa’ literatur aldizkariak

DONOSTIA

Bere 30. zenbakira iritsi da dagoeneko ‘Susa’ literatur aldizkaria, mugak gaitzat eta ‘Mugapean’ izenburutzat harturik kaleratu berri duen azken alearen bidez. Ohi bezala, poemak, ipuinak, itzulpenak eta artikulu moduko idazlanak dira ‘Susa’ aldizkariaren ale berri honek bildu dituenak. Aipatutako jeneroez gain, bestelako lan berezi bat ere aurki daiteke ‘Susa-ren’ ale berri honetan: Asisko Urmeneta marrazkigile nafarraren ‘Nawarraland’ izeneko mapa bilduma, poster gisa argitaratua, alearen erdialdean.

Ale berri honetan, poemak arloan, Andoni Tolosa, Harkaitz Cano, Juanjo Olasagarre, Gerardo Markuleta, Andolin Eguzkitza eta Jose Luis Otamendiren aleak aurki daitezke, eta baita Fernando Aire ‘Xalbador’ zenaren bertso ezagun batzuk ere. Ipuinenean, aldiz, Mikel Elorza, Itxaro Borda eta Jose Luis Otamendiren lanak agertzen dira.

ERA Artikuluen
ASKOTAKO aldetik, Jose
TESTUAK Luis Ota-

mendi eta Iñigo Aranbarrik elkarlanean idatzitako sarrera gisako testuaz gain, Edorta Jimenez eta Andres Gostinen testu bana irakur daiteke. Itzulpenetan, lau testu aurki daitezke: Marcea Dinescu poeta errumaniarraren hiru poema, Gassan Kanafani idazle libanoarraren ‘Gizonak eguzkitan’ eleberri fikuzko aukeratutako zatia, Juan Larrea poeta bilbotarraren poema eta Xose Luis Mendez Ferrin idazle galegoaren ipuina.

Azken aldian ohi bezala, separata txikia ere kaleratu du ‘Susa’ aldizkariak azken zenbakia barruan. Xabier Lizardi eta Jean Etxepareren kontaketa labur bana biltzen du ale honetako separatak. Bi kontaketa hauek badituzte hainbat ezaugarri komun, separataren sarreran bertan irakur daitekeenez: «Biak garai beretsuan idatziak, biak egunbete bidaia kontatzen dutenak, bietan autoz, bietan idazleak berak protagonista, bietan muga arazoa —politikoa nahiz soziologikoa—, euskal literaturako klasi-koak biak».